

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. **Opravništvo**, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Rusija in Rim.

Važna novica zadnjih dnij je sporazumljenje Rusije z rimskim papežkim stolom z strani verskih razmer katolikov v ruskej državi. Čitateljem je uže gotovo znano, da so sovragi Rusije kakor vsega Slovanstva na zapadu kakor tudi mej mejami ruskega carstva večkrat opravičevali svoje sovraštvo do te slovanske države s tem, da Rusija preganja katoličane in sploh, da v Rusiji nij novodobne verske svobode vseh veroizpovedanj. Katoliško duhovenstvo v Franciji je osobito za časa krimske — za Rusijo in vse Slovanstvo nesrečne — vojske razširjevalo prepričanje, da vsako razširjenje ruskega upliva na vzhodu je protivno in škodljivo interesom katoliške cerkve, pa tudi predlanskim so mnogi neslovanski katoliški krogi z zavistjo in strahom opazovali velike vspehe hrabre ruske vojske.

Taki krivi predsodki o Rusiji so mnogo škodovali Rusom samim, kakor ostalim Slovanom in ovirali razvitek ideje slovanske vzajemnosti (se ve da duševne in literarne, kar o političnem panslavizmu noben trezni slovanski politik zdaj ne misli.) Razni katoliški, zlasti nemški časopisi so naravnost pisali, da vsako duševno soobčenje in literarno vzajemno delovanje zapadnih katoliških Slovanov z ruskim narodom je protivno katoličenstvu, posebno ruska literatura je, po mnenju teh žurnalistov, posebno škodljiva vsakej verskej moralnosti (katere se ve da ne poznajo). Slaba mnenja, razširjena po Slovanstvu sovražnem časopisi o Rusiji, so napravljala slab vtis o tem velikanskem bratskem narodu mej zapadnimi Slovani.

Poljskim, Rusiji sovražnim rovarjem je nepopolna svoboda katoliškega veroizpovedanja

služila za najboljšo sredstvo njih protiruskim agitacijam zunaj in znotraj ruske države. Veliko večji upliv za razširjenje sovraštva proti Rusiji mej poljskim narodom so imele slabe razmere katoliške cerkve v Rusiji, nego zatiranje poljske narodnosti, katero itak nij bilo silno. Za obnovljenje stare poljske časti in stare poljske države so se zanimali nekateri, sedaj uže ne mnogoislani aristokratski stanovi, a prosti narod o tem nij hotel nič slišati. Poljski kmet je uže slišal od svojih prednikov o zatiranju kmetijskega življa ob času samostojnosti poljske države, da bi še želeli priboriti stare predprave poljskih plemenitšev in staro samostojnost poljskega kraljestva. Brez sodelovanja naroda pa so rovanja na Poljskem, kakor drugod, nemogoča, ker samo plemstvo so vojskovodje brez vojakov; da so si pa mogli narod pridobiti za svoje namene, posluževali so se verskih razmer in poljska duhovščina jih je pri tem vrlo podpirala. Priznati se mora, da glavna zapreka sporazumljenju poljskega in ruskega naroda je bila v verskih razmerah, zdaj po doseženem sporazumljenju je pa odpravljena. Poljsko duhovenstvo ne bo več hujskalo proti Rusiji, ker od zapadnih katoličanov ne bodo več prihajala tako pogosta hujskanja proti Rusiji; in rimski prestol bode pospeševal in terjal zvestobo katoliških podanikov v Rusiji blagemu ruskem carju. Ta najnovejši dogodek bode gotovo mnogo pripomogel k sporazumljenju ruskega in poljskega naroda, posebno, ker sami Poljaki vedno bolj izpoznavajo, da jedino sredstvo poljske narodnosti oteti pogina, grozivega jej od strani Nemcev, je, da se Poljaki sporazumejo z Rusi in ostalimi Slovani. Iz tega stališča pozdravljamo to sporazumljenje z veliko radostjo. P.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. julija.

Véliki posestniki na **Češkem** so včeraj velevažen čin storili, to je, oni so kompromis ustavovercev in konservativcev uresničili. Sam minister Taaffe je bil prišel v Prago v vélikem posestvu volit. Voljenih je bilo 10 češko-konservativnih in 13 nemško-liberalnih poslancev. Ker se bode zdaj isto zgodilo na Moravskem in še drugod, odločeno je s tem, da dozdani ustavoverci némajo v pr.hodnjem državnem zboru nič več večine. Slava!

Včerajšnja „Wiener Ztg.“ poroča, da je **cesar** imenoval legacijskega svetovalca grofa Khevenhüllerja za diplomatičnega agenta in generalnega konzula v kneževini Bolgariji.

V **goriških** mestih je bil 2. junja voljen grof Coronini skoro jednoglasno. — V isterskih mestih Lah Vidulich.

Gornje-**štajerski**, 2. julja na kmetih voljeni konservativni poslanci so: knez Alfred Liechtenstein, danje tudi knez Alojz Liechtenstein, urednik Alojz Karlon, Bäckerfeld in Schmidbauer. Le v Bruku je zmagal „liberalni“ Nemeč Posch

Vnanje države.

Francoska zbornica je 3 julija óni del Ferryjevih novih naučnih postav uže sprejela, ki določuje, da more kdo doktorat le na državnih višjih šolah dobiti.

Na **Nemškem** je čudna notranja kriza. Poleg družb je tudi finančni minister Hobrecht odstopil, ravno tako Falk. Liberalni elementi se odpravljajo in konservativni se iščejo. Z vatikanom teko obravnave dalje zaradi mirovne pogodbe s katoliki. Zarad vsega tega se liberalne rovine močno hudujejo na B-smarka, ki bode kmalu imel v svojem narodu toliko vragov, kot je imel prej čestilcev.

Novi egiptovski Khedive je odpovedal se polovici civilne liste ali svoje osobne

Listek.

Dopisi Stanka Vraza.

(Poslovenil A. F. Fekonja.)

(Dalje.)

IV.

Na Ravancu v Rezijanskem
dné 12. junija 1841.

Dragi in ljubezni Ljudevit!

Deni pred sebe krajobraz (zemljovid) Italije ali Avstrije, ter na njem poišči Benetko, a na Benetskem mesto Videm (Udine). Od Vidma sledi okom in prstom vse dalje proti severo-vzhodu, tam bodeš našel na oglu mestece Resciuta (po naše Belica). Od Belice se ide vprav proti vzhodu prek jednega hriba v dolino ali (bolje rekoč) v kotel, kateri se zove Rezijansko (ital. Val di Resia), kder so četiri vesi in do 3000 stanovni-

kov slavjanskih, pri svojih sosedih pod imenom Rezijanov ali Rusov znanih. — Uže v Zagrebu čul sem od italijanskih oficirov c. kr. regimenta kralja Niderlandskega pripovedati, da so v Fruškej Rusi Slavjani. No, meneč, da to samo z neznanja slavjanskega jezika trdijo, nijsem mnogo držal do teh Rusov, ter sem jih prišteval k veji gornjih Ilirov. Prišedši v Kranjsko in Koroško, pripovedovali so mi ljudje zopet ob omenjenih Rusih ter so mi rekli, naj grem tudi tja in da jih poiščem v Rezijanskem. Sedaj se je porodila v meni želja in namera, vsekako se v Rezijo podati. No, uže v Ziljskem poslovil sem se zopet z njo nekaj zarad kratkoče časa, a nekaj zopet zarad slabega razredjenja moje prtljage (potne robe), katere veči del sem pustil v Celovcu, ter pismeno nikakor do Kloštra (Arnoldstein) dobiti nijsem mogel. No, snidši se slučajno v Žabnici (Seifnitz) z rezijsko jedno rod-bino, in poprosivši mater, starico Rezijanko,

da mi zapoje kako koli pesmico v svojem narečju (kar je ona tudi storila), to je zopet v meni vzbudila se od te čudovite pesme pokojna moja namera. Takoj odločim udariti črez neprijetne gole in snežne planine, te zjutraj dan po deset ur neugodnega hoda dospel sem sim v siromašno golo Rezijo*), v sredino teh dobrih blagih ljudij, kateri mene smatrajo kot kak čudež; kajti ne morejo razumeti, kako more človek samo s tem namenom k njim priti, da se njihov prezran jezik, njihove pesme in običaje uči. — Temu ima danes četvrti dan, kar sem prišel sim. Prvi dan bil je za me dan zdvojenja; kajti jaz nijsem malo ne ničesar razumel ni od pesnij ni od njihovih medsobnih razgovorov.

*) No Rezijan za vsem tem svoj sedanji zavičaj ljubi in poje:

„Lipa dežela Rezia!

Koj nutar h njej sowa paršlá:

Na epaše nu na snuwaše“, itd.

plače. Podobno je bil storil tudi Abdul Hamid, pa se ne more reči, da bi bilo s tem turškim financam kaj posebno pomagano.

Dopisi.

Iz Novega mesta 2. julija. [Izv. dop.] Da nadaljujem svoje včeranje poročilo: Ogovor in berilo spočetkom volitve sta bila nemška in slovenska; slovenščina žalibože bila je tako siromaška in barbarična, da je ušesa trgala in res groza morala biti slovenskega poslušalca. Sramota za kranjske sinove, kateri na slovenski zemlji živé in domači kruh jedo, pa svoj domači jezik tako za remariti morejo! Sramota!

G. Vrtičič je vložil protest proti neopravičenej volitveni pravici tukajšnjega velikonemca g. Luserja mlajšega, kateri razen provizoričnega cementiranja z 200 gl. letne plače, nima niti najmanjšega družega prihodišča, od katerega bi kakov davek plačeval. Da slavna nemčurska volilna komisija pravičnega ugovora ne bode uslišala, o tem smo bili uže poprej popolnem preverjeni. Svetovali bi pa našim nemčurjem vsaj za druge volitve, da si bodo zmage toliko bolj gotovi, naj sprejmó v volilni imenik ne samo provizoričnega cementirarja, temuč vsaj vse c. kr. briče, ki imajo vsaj stalno službo z 300 gold. plače na leto.

Ob 11. uri se je pričelo skrutiniranje; izid je uže tako znan; ali vendar omeniti je treba, da se je tu zopet pokazalo, kako malo nekateri na svoje poštenje, na dano besedo in obljubo držé, koliko značaja imajo nekateri, ki hočejo veljati za veljavne možé, pa so — . . . Te može, oziroma „gospode“, — smo si dobro zapamtili — uže pride dan plačila. A tudi tista nemčurska klika znanih meščanov in trgovcov naj si zapomni, da jim bomo mi gotovo hvaležni za vse dobre nauke, katere smo se od njih naučili, ter da jim hočemo to hvaležnost tudi dejansko pokazati s tem, da se bomo mi ravno tako obnašali proti njim, kakor so nam oni pot pokazali.

Težko je vse pričakovalo telegrafsko naznanilo. Došla so vsá do 1. ure popolnne; in ko je bil za nas srečen izid naznanjen, zahrumi množica na trgu pred mestno hišo gromoviti „živio“! Vse je bilo radosti polno; le nemškutarji so se zobmi škripaje z dolzimi nosovi, kakor po pasje pretepeni, šli vsakateri v svoj brlog; kajti prepričati so se morali, da nij povsod birokratični aparat tolikanj mo-

čan, in da se ne nahaja drugod primirooma toliko število „Nemcev“ in domačih šlev, kakor jih je žalibože v starodavnem slovenskem Novem mestu.

Pozdravili smo nemudoma tu v mestu navzočnega grofa Margherija — novoizvoljenega poslanca. Veselje je bilo tem večje, čim večja je bila prej skrb za zmago.

Zvečer ob 9 uri je naša mestna godba svirajoč obhodila mesto, igrala pred stano vaujem c. kr. okr. glavarja cesarsko himno, po mestu pa „Naprej zastava Slave“ i. d. narodne, — in potem se vrnila pred naš s cesarsko in narodno zastavo okinčani „Narodni dom“, kjer so se bili vsi narodni volilci in drugi narodnjaki s svojim narodnim poslancem zbrali. Neštevilna množica je spremljala godbo in ko so vsi dospeli do „Narodnega doma“, jelo se je z nezaslišanim navdušenjem „živio“ klicati, da je po vsem mestu odmevalo. Grofa Margherija je čvetero krepkih rok vzdignilo na kvišku, in ko je množica svojega narodnega zastopnika videla, in je on množico s srčnim: „živeli narodni volilci! Živela Slovenija! Živeli vsi narodni poslanci!“ pozdravil, — moramo zagotoviti, dasiravno smo uže mnogo veselih prilik doživeli, da take navdušenosti še malo. Do pozne ure smo se v čitalniški dvorani skupaj veselili, kjer se je napitnica za napitnico vrstila. Mej vsem tem časom nam je pred „Narodnim domom“ svirala godba in naši vrli narodni pevci so nas s svojim petjem razveseljevali, dokler nam je bilo vendar le treba po tako burnem dnevi iskati si počitka. —

S kraških pečin 1. julija. [Izv. dopis] Še nikoli tako ponošen nijsem bil na svojo rojstno Kranjsko deželo, kakor danes bravši v „Slovenskem Narodu“ to zlato zmago kranjskih mest in trgov nad strupenim nemčurstvom, tem madežem, ki do zdaj celo deželo je črnil. —

A sosebno da Ljubljana, ti staro in slavno mesto in središče sedanjega Slovenstva, da si tako silovito, tako naenkrat ob tla vrgla plesnjevo tujo zalego Dežmanovo, to ti bode na veke lep spomin slavnega početka, dan povrnitve k svojim sinovom in hčeram, zaupanje v lastno moč!

Bela Ljubljana! Denes te srčno radostjo slavi vsak zaveden avstrijsk Slovan, zlasti vsak Kranjec, posebno oni, ki od tebe daleč proč prebiva!

Lepih narodnostnih činov veselil sem se kot mladenič s teboj, kot dijak gledal sem,

kako si enkrat volila slovenskega župana, ali veselejši sem denes, če tudi nijsem pri tebi ker tvoja zmaga, ti bela Ljubljana, je moj up, in bila je vedno želja moja in vseh Kranjcev-Slovencev, ki te poznajo.

Čast vam volilcem mest, trgov in občin, ki ste tako slavno rešili čast kranjske dežele! Slava tej in Slava vam.

Gorenjec na Krasu.

Iz Zatišne 2. julija [Izviren dop.] Včeraj 1. julija se je v tukajšnji sodnijski dvorani nenavadna slovesnot vršila, pri kojoj je bil mož, ki ima sicer tudi za razširjevanje Vestenekovih idej velike zasluge, s srebrnim križcem okinčan. Ta mož je Anton Kovačič, župan najmanjše občine zatiškega okraja — Bukovce. Ob 10. dopoldne se je zbralo mnogo gostov, Vestenekovih čestilcev, in še nekaj manjšinskih Višnjakov.

Ob 1/2 11 pride g. Vestenek „en grande tenue“ v dvorano, ter prične govor v — slovenskem jeziku.

Po končanem govoru je Kovačiču srebrni križec na prsa pripel, in ta je potem prosil g. okrajnega glavarja, naj se v njegovem imenu zahvali Nj. Veličanstvu cesarju za čast, katera ga je dohitela. . . . (Komentar o tem vsem moramo zaradi tiskovne svobode izbrisati. Ur.)

Z Goriškega 3. julija. [Izv. dop.] Veliko črnila stane volitev kmetskih občin na Goriškem, nekaterim je prouzročila tudi glavobol; pa zadnji čas je, da se duhovi pomirijo, ter trezno mišljenje pride na površje. V le-ta namen vam, izreden dopisnik, tudi jaz pišem pričujoče pismo.

Gospod Povše je imel največ privržencev mej kmetskimi volilci, tudi duhovščina se je močno nagibala na njegovo stran, predno se je odpovedal predsedništvu „Sloge“ in „vsemu političkemu delovanju“, in pozneje v „Soči“ in v pismu do g. podpredsednika „Sloge“ tudi izrečno kandidaturi za državno poslanstvo.

To omahovanje in odpovedovanje je Povšetu močno škodovalo. To je menda čutil, ter skrb in delo za se podvojil tu in tam. Da bi bil kako očitovanje ovrget, nijsem slišal. Tedaj so nekateri njegovi najboljši prijatelji rekli: „France! ali je mogoče, da se boš vsega žrtvoval za narod, ko tako vneto delaš za se. France! ali si ti res tak velikan, da boš vsakemu vse pridobil, kar potrebuje, kar želi? France! ti si tedaj res „jaz-ovec“? France! ako hočeš kaj „žrtvovati“ za narod, žrtvuj to

Glasovi česti: *ö, ü, é, y, tj, dj*, delali so jezik, kateri je meni udarjal na uho, kakor magjarski. Drugi dan bil je uže dan nade; kajti začel sem malo razločevati besede in forme. A tretji dan bil je uže dan radosti in oddahnenja; ker sem si uže pridobil ključ, kateri vodi v tajne hodnike tega čudnega slavjanskega narečja. Jaz sem takoj odločil še dva tri dni tu prebiti ter mej tem za se vsaj kako tako gramatiko zložiti. Na kratkem hočem ti značaj tega (kakor jaz sodim) jako važnega narečja razložiti (razume se) do koliko sem do zdaj opaziti mogel.

Rezijani ljubijo jako molkle glasove, kar njihovemu jeziku daje nekako (kakor sem uže rekel) magjarski značaj. — Povdarek je največ kakor v ruskem, na poslednji slovki.

Ima Rezijansko popolni dual substantiva, adjektiva, pronomina in verba. Minoli pripovedajoči čas (perfectum historicum) v vseh oblikah in brojih.

Značajni samoglasnik (katerega Dobrovsky na jednom mestu imenuje „den beweglichen Vokal“) pri Rezijanih je po največ „a“, n. pr. *pas, mutar, varba, hlibac, lipovac* in dr., samo v nekaterih besedah čul sem tudi „o“, n. pr. *torok, ohonj*; a poleg tega še „y“, n. pr. *dyn* (dan).

Naš občni ilirski „č“ spreminja se tu v „i“, n. pr. *lipo, dlat, misac, mlako*. Druge čul sem tudi govoriti *lepo, delat* itd., a zopet druge po največ stare žene: „ö“, n. pr. *loto* (lčto), *pöc* (pčti) in dr.

„O“ in „u“ izgovarja se po zagorski kakor *ö* in *ü*, n. pr. *döi, höra, pöje, küpet, krüha, kühat*. Na drugih mestih zopet, kder na „u“ naglas pada, ter ta „u“ poslednjo slovko čini, izgovarja se kot „o“, n. pr. *kroh**, *kop, won*.

*) Kaj pomenja beseda hlib, to sedaj uže Rezijan ne razume, nego on imenuje hlib „kroh“: No oni okrogli italijanski mali hleb, kateri se prodaje navadno po krajcaru, imenujejo tu hlibac.

(mesto: kruh, kup, vun). Kranjci imajo tu svoj molkli glas, na katero mesto gosp. Metelko svoj kranjski *jer* devlje.

„A“ se izgovarja v nekaterih besedah zopet kakor po zagorski, namreč kot „o“, n. pr. *koj, morva, tok*, (mesto: kaj, marva, tak).

Ima še v Rezijanskem tudi „y“, n. pr.: *ty, my, try, syn, fyr* itd. Da pač tudi v mnogih besedah čuje se *y*, kder ga poleg analogije slavjanskega jezika ne bi smelo biti, n. pr.: veli se *lypa* (lpa), *pyt* (pit) in dr.

Ilirski „č“ se še čisto izgovarja kot *tj*, n. pr. *noč, moč, več, če*. Tudi v drugih nekaterih besedah se upotrebljuje, kder dolnji Iliri trdi „č“ devljejo, n. pr. *otče, reče*, (mesto otče, reče).

„Dj“ izgovarja se, kakor *j*, n. pr. *navojen, röjen*, (mesto navodjen, rodjen) itd.

„G“ izrekuje se kakor v češkem, maloruskem in jednem velikem delu gornje Ilirije kot *h*, n. pr. *höra, hrad, hozd, hospod*. Samo

misel, da moraš priti k mi . . . . ., delaj za narod mej narodom, vsaj ti narod na Goriškem vendar nij nehvaležen.“

Dr. Tonkli je vešč možak, a v zadnjem času premalo delaven za narod, pred rivalom Povšetom je stopil za zagrinjalo (v. „Sloga“). Zoper - Povšetovci so ga odgrnili, ali žalibog, da je našel mej narodom premalo ljubezni. Želel je postati poslanec, ali ponujal se nij; še zadnji čas pred volitvami je rekel svojim prijateljem: „jaz se nikomur ne silim, volite kakor veste, da bode najboljša za vas in za narod“.

Gospod Winkler nij več okrajni glavar, nij več političen uradnik, kakoršnega so Tolminci spravili v državni zbor. Ne vem, zakaj ga tedaj proglasujete za vladnega kandidata? „Ne dela za narod“. Rečem, ne dela tako, kakor smo mi želeli, ali dejanjskih uspehov more precj pokazati. Dokaz temu so mi vsi tisti župani in drugi možje, ki mu čas zadnjega deželnega zbora nijso dali nobede dan miru. Pomagal je, komur je mogel; ako pa za našo narodnost ne govori tako iskreno, kakor drugi, pa dela za njo uspešno v posameznih primerljajih.

Glede vedenja v zadnjem državnem zboru res ne moremo biti zadovoljni z g. Winklerjem, da pa nij tako nedelaven tam sedel, kakor nekateri sodijo, vam vesta morda tudi gg. dr. Vošnjak in Pfeifer povedati. To pa je resnično, da g. W. je ljubil več koristoslovje, nego ideje in principe. Kar ga ta napaka madežuje, toliko je omadeževan, višje bi ga jaz ne upal črniti.

Ako vam bo ljubo, blagorodni g. urejnik, te misli nekoliko v pošte vjemati pri presojevanji goriških volitev in dotičnih dopisov, slovenske stvari gotovo ne boste škodovali.

Jeden, ki za Slovenijo sicer malo deluje, a v svojej pisarni izključljivo slovenski uraduje.

Iz Notranjskega 3. julija. [Izv. dopis.] Učiteljski zbor postonjskega okraja ne bo 11. julija, kakor piše dopisnik od 26. junija, temuč 9. julija. Ta dan je namreč sredo, in društveniki „zweigvereina“ ostanejo skupaj in drugi dan — v četrtek — zborujejo. Na dnevnem redu učiteljskega zbora je 11 točk, glavnejše so:

6. Ueber die zweckmässige Benützung:

v T o b i l a h (San. Giorgio) najdolnej vesi govori se gora, grad itd.

„H“ se po vsem mehko čuje, a nekateri ga niti ne upotrebljajo.

„L“ se devlje v govoru trdo, kakor v Zagorju povsod, kder ga poleg analogije v severnih slav. narečjih ima. Tako se v Rezijanskem govori: doh, tolst, volna, byl, pisač, lastavica itd.

Pomehčani „l“ (lj) preleva se otročji, kakor v jednej strani Dalmacije v „j“, n. pr.: judi, kjuč, zawojo, nedija, poje, kraj, (mesto ljudi, ključ, zavoljo, nedilja, polje, kralj).

„M“ se na koncu besed, kakor tudi v večem delu Štajerske in Koroške, premenja v „n“, n. pr. vin, nan, tan, (mesto vīm — vēm, znam — nam, tam).

„T“ izgovarja se pred e včasih kakor mehki tj, n. pr. vidite kakor vidjite in dr. — Drugi zopet govorijo vidita in vidite.

„V“ se čuje kakor angleški „w“, od drugih pak povsem kakor „u“, n. pr. vjno, usak, hliu, zdrava, (m. vino, vsak, hliv, zdrava) itd.

(Dalje prih.)

a) der Ortsschulbibliotheken; Referent Herr Martin Zarnik,

b) der Bezirkslehrerbibliotheken, idem Herr Johann Zarnik.

7. Ein Bild des Lehrers in seiner Pflichterfüllung. Standesehre in der Kette der Gesellschaft; Referent H. Ludwig Vodopivec. (!)

8. Wie wäre der landwirthschaftliche Unterricht an den Volksschulen dieses Schulbezirkes . . . . allgemein einzuführen?

11. Anträge . . . .

Prvo, kar narodnim učiteljem postonjskega okraja svetujemo, naj vprašajo, zakaj je zapisnik zadnjega zbora nemški, zakaj se zdaj učiteljem le nemško dopisuje, zakaj je sploh opravični jezik okrajnega šolskega nadzorništva in sveta zdaj le nemški, kakor bi zborovali sami nemški učitelji, kakor bi v tem okraju same nemške šole bile. Potem naj na primeren način mirno ali odločno izrečejo, da združbe, kakor so jih nekateri učitelji letos delali, ne spadajo k „Standesehre“. Vsak pa, kdor besedo poprime, naj govori mirno, dostojno, stvarno, jedrnato — brez fraz.

Tudi vam, društveniki razpadajočega „zweigvereina“, usojam se nekoliko besedij izpregovoriti. Gradiva o vašem delovanju zadnje dobe imamo še mnogo, a nijsmo ga hoteli priobčiti javnosti, ker smo vedeli, da ne delate po svojej glavi in svojem srci, temuč terorizirani in prisiljeni od neke strani, in ker smo unali, da boste sami slovo dali svojim jerobom. Otresite prazen strah, spoznajte, da ste stopili s prave ceste, in vrnite se tja, kamor vas srce vleče — k svojim. Nazaj, nazaj v materni naročaj, dokler je še čas!

Pustite Thuma, Vodopivca, Demšarja in Perneta, kjer so; ti naj si osnujejo „verein“, kakoršen hoté; vi pa se združite s svojimi narodnimi kolegi, in napravite v napredek in povzdigo slovenskega šolstva — slovensko društvo. To zahteva naš čas. Kdor tega ne ume, je obžalovanja vreden. Žalostno pričevalo je za učitelje, ako, mesto da pred narodom korakajo, dalječ za njim zaostajejo. Ves narod je složen, bodite složni tudi vi!

Iz Deutsch-Landsberga 1. julija. [Izv. dopis.] Častiti bralci „Slovenskega Naroda“ mi ne bodo zamerili, ako njim ponujam kratko pismo iz nemškega okraja, odkod njim prihaja nenavadno in nepričakovano. Povedati mi je tedaj pred vsem, kako pridem do tolike drznosti. Oprostite, blaga srca! Človek poln prevelikega veselja poskakuje, vriska, leta sem ter tja — in lahko se zaleti tudi v Deutsch Landsberg. Prijatelji naznanili so mi 30. junija t. l. ob šestih popoldne v graškem mestnem vrtu — bili so štirje, in govorili so vsi naenkrat — da so Slovenci s svojimi kandidati tudi v mestnej volilnej skupini zmagali, in vrgli tu najgrše naše sovraige. Neizrečeno vesel tekem sem k svojemu znanu, ter sem mu rekel, da hočem drugi dan prav zarano z vlakom odpeljati se v Lipnico. Ker je Nemeč, in še tudi zmage Slovencev nij znal, čudil se je mojej naglosti nekoliko. Toda, podal se je kmalu v božjo in mojo voljo, ter je obljubil, da potuje z menoj. Se vé, da sem bil jaz prvi na kolodvoru, in da sem teškega srca pričakoval znanca. Bal sem se celo, da mi ostane doma, ker je vreme slabo kazalo. A prišel je še ob pravem časi, plačala sva zahtevane groše, in čvrsto je šlo proti Lipnici. Nejevoljno bode častiti bralec vprašal, čemu toliko besedij denes prvega julija, tedaj en

dan po zmagi slovenske na Krajskem toliko besedij iz Deutsch-Landsberga?!

Res je; to je nekoliko preveč. A blago potrpljenje! Tudi denes še, ko sem se dopeljal v Lipnico, ko sem uže obiskal počivski grad, ko sem prehodil vasi Heimschuh, Muggenau, Jarenino sv. Miklavža, ko sem bil videl grad Waldschach, cerkev sv. Andreja, mnogo drugih lepih cerkvá in vasij, velik kos lasniške doline, in zdaj sedim pri mizi deutschlandbergskega oštirja, me veselje in radost ništa zarustila. Namen mojega potovanja tudi nij bil, da bi niju iz srca izgnal. Namenil sem se bil marveč, ker se mi je tako lepo „ad oculos et aures“ demonstriralo, da še Slovenija nij propala, iti iskat Slovencev v okolico lipniško in obiskat óne kraje, katerih divno naravo le veselo srce uživa in po vrednosti oceniti more. Moram pa takoj povedati, da Slovencev nijsem našel. Iskal sem jih res tudi s premalo skrbljivostjo; kajti tovarišu nijsem hotel povedati, da iščem v okolici lipniške Slovencev. Hotel sem biti sam s svojim srcem pri delu. A on spet gledal je pridno na štabni zemljevid, in iskal lepših krajev, boljših potov. Ako je kaj našel, napotil se je brž tja in jaz za njim. Odkrito pa moram priznati, da me je vodil povsem izvrstno. Zdej še doživljeno nekoliko po drobnem. V Lipnici sva zajutrkovala v gostilni, kjer je pred kratkim g. Stremayr svojim volilcem pravil, da ne more tako govoriti kakor mu srce čuti, ker je minister. Mlada ženska nama je pripovedovala, da je zelo lepo govoril, da je dolgo govoril, in da je prav ljubezniiv mož. Ko bi ona smela glasovati, vpila bi na dan volitve na ves glas ime „Stremayr“.

Tako lipniška gospodičina. Pravila nama je tudi, da je pred par dnevi ravno v prostorihi niene matere g. Karlon bil svojim kmet-skim volilcem o svojem delovanju kot poslanec poročal.

Nij opustila opaziti, da se pri njih zbirajo le klerikalci in pri sosedu liberalci, in da imajo óni raji klerikalce, ker dajo „več skupiti“. Zatorej je dr. Magg z Dunaja kot protikandidat Stremayerjev pri sosedu volilce nadlegoval; a osoda je hotela, da sta Stremayer in Karlon v istih prostorih govorila in volilce razveseljevala. Prvemu so celo lipniški pevci mej obedom zapeli. Ali mu je potem bolje teknilo, tega nama zgovorljiva gospodičina nij povedala. Ali bo Stremayer zmagal, tega tudi nij vedela; Karlonova zmaga je neki gotova. O zmagi zadnjega poročali so nama drugod isto; nikakor pa ne o Stremayerju. Meščani v velikem Florianu bodo se še le jutri pogovarjali, teh simpatije ima Magg. Isto sva izvedela denes tudi tu v Deutsch Landsbergu. Shod je jutri zarano, in ko prideva pred poludnem iz Schwanberga nazaj, bodeva slišala rezultat, Toda, vse to Slovence menjazanima. Bolje bi bilo, ko bi jim opisal lepe kraje, katere sem prehodil. A to bi nocoj slabo izpalo. Moje moči v pisani sploh so slabe, in nocoj po devet urnem potovanju v velikej vročini bi ta poskus gotovo tako zpal, da bi ga tudi zlo potrpežljivi čitatelji zavrnil. Morebiti drugi pot, pa brez zamere.

Domače stvari.

— (Zopet breztaktnost uredništva oficiozne „Laibacher Ztg.“) Zaporedoma smo uže pritoževali se, kako animozno se ureduje tukajšnja „Laib. Ztg.“, list, ki s

cesarskim orlom na čelu izhaja in se od ružičastih in ediktovskih krajcarjev uboze slovenskega kmeta živi, ne pa od nemških abonentov. Denes zopet tako oficijozno ljubljansko nemčursko breztaktnost zaznamujemo. Zadnji list poroča v prvi notici, da sta bila v kranjskem velkem posestvu voljena oba kandidata ustavoverne stranke (der verfassungstreuen partei), a da sta kandidata, postavljena od narodne „frakcije“ (von der nationalen fraction) ostala v manjšini. To je vendar škandalna provokacija v kranjskem uradnem listu, da se naša narodna „stranka“ imenuje na pol psovalno le „frakcija“, ona naša stranka, ki je v celem deželi mej neodvisnimi volilci tako sijajno zmagala in zoper katero so glasovali kakor bomo jutri dokazali sami uradniki in iz drugih dežel naseljeni tujci, kateri vsi skupaj so prav za prav resle frakcija in ne stranka. Kako dolgo bo dovoljeno g. Suppantšitschu prodajati svoj „furor teutonicus“ na slovenske stroške!

— (Hohenwart) je včeraj ob polu najstih iz Ljubljane na Dunaj odpeljal se. Pred odhodom ga je pozdravil na kolodvoru centralni odbor z dr. Bleiweisom na čelu, ki je izgovoril še enkrat željo, naj se Hohenwart potegne za Slovence. Hohenwart je to obetal, upanje izrazil, da bode prihodnost kaj boljš nego je bila preteklost in je rekel, da je izida volitev na Kranjskem vseskozi vesel.

— (Iz Novega mesta) se nam je telegrafiralo 3. julija (za zadnji list prekasno) sledeče o občinskih tamošnjih volitvah: Zmaga v tretjem razredu občinskih volitev je naša; v drugem razredu je bilo zaradi samovoljnega postopanja nemčurske komisije samo za dva glasa nam premalo. Protest smo uročili.

Narodni volilci.

— (Jutri je v Šiški) ljudska veselica, katero napravi čitalnica v spodnji Šiški v slavlje blagoslovljenja svoje zastave v vrtnih prostorih pri „Guziju“. Program je: I. Blagoslovljenje zastave na prostem tik čitalnice. II. Beseda: 1. Davorin Jenko: „Naprej“, moški zbor. 2. Prolog. „V spomin slovesnega blagoslovljenja zastave slovenske narodne čitalnice v spodnji Šiški, zložil Jos. Cimperman, govori gospica Adamičeva.“ 3. A. Nedved: „Na goro“, mešani zbor. 4. B. Ipavec: „Domovini“, moški zbor s tenor in bariton-samospevom. 5. B. Ipavec: „Tak si lepa“, mešani zbor. 6. Hajdnih: „Jadransko morje“, moški zbor. 7. B. Ipavec: „Roža“, mešani zbor. 8. B. Ipavec: „Večerna“, moški zbor. Mej posameznimi točkami svira ljubljanska mestna godba. III. 1. Loterija s primernimi dobitki. 2. Razsvetljava in umetni ogenj. 3. Ples. Začetek slavnosti točno ob 5. uri popoldne. Vstopnina za neude 20 kr. Ako bi bilo vreme neugodno, preloži se slavnost na drugo nedeljo. K tej slavnosti vabi vse prijatelje narodnega napredka najljubnejše odbor.

— (Roparski napad na dr. Kravs v Škofjeji Loki) še zdaj nij popolno razjasnjen. Največ glasov se strinja v tem, da se je Kravs ob 11. po noči iz krčme v svoje stanovanje vrnil, tam v njegovem stanovanju ga je čakal ropar in ga z necim železom loputnil po glavi, da se je Kravs z močno razbito črepinjo precej nesvesten zgrudil. Ropar je potem odnesel sodnijsko kaso, v kateri je baje bilo 700 gold., in vzel pobitemu sodniku tudi uro in žepni denar. — Dozdaj so baje že pet sumljivih ljudij zaprli, ali ne vé

se menda še gotovo, ali imajo že pravega. Več jih je gotovo bilo, ker odnesena in za gradom razbita najdena železna kasa je teška.

— (Ceciljansko društvo) ima v četrtek 7. vel. srp. svoj občni zbor. Ob osmih bo slovesna sv. maša v stolnej cerkvi; ob desetih zborovanje v škofiji; ob štirih popoldne obiskanje sv. rešnjega telesa v stolnici s petjem; ob petih učnodejansk poduk o koralnem petji v Alojznici.

— (Valvazorja) je pri Krajcu v Novem mestu izšel te dni 60. zveztič, obsegajoč najstaršo zgodovino kranjsko.

— (Porotne sodbe) pričnejo v Celju dne 14. julija t. l.

— (Duhovenske spremembe v Lavantinske škofiji.) Provizorja sta postala gg.: Vinko Plaskan v Zibiki in Andrej Podbosnik na Prihovi. — Prestavljeni so gg. kaplani: Fr. Zdolšek za I. v Slov. Bistrico; Jurij Vtičar za II. v Reichenburg; Jože Muha v Marenberg; Lovrenc Kramberger za II. v Šmarje, in Fr. Nendl v Videm. — Umrl je g. Janez Arlič, župnik na Prihovi. — Župnija Matere Božje na Prihovi je do 30. mal. serp. t. l. razpisana.

— (Nepoboljšljiv požigalec) Jar-nij Smodila je v Ježevcu v kozijanskem okraju užgal klet posestniku A. Dobravcu. Zločinec bil je že enkrat zaradi požiganja obsojen na 10 let v ječo.

— (Ponarejen desetak) je od nekega tučca prejel trgovec v Malejnedelji in je bilo ponarejevanje spoznano od ljutomerske pošte.

— (Hud bik) je 72letnega Stimnikarja v Dobravi pri Slovenjem Gradcu z rogmi ugrabil in usmrtil.

— (Utonil) je mizarski učenec Jožef Križan v Svetinjah, ko se je neprevidno v ribniku kopal.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Mozirje. 4. junija. Pri nas je denes voljen kandidat narodne slovenske in avstrijske stranke baron Berks jednoglasno z 72 glasovi.

Brežice. Naš kandidat Berks je tu dobil 78, a Foregger le 16 glasov.

Bréžice. Glasovi so bili tu tako razdeljeni: iz Brežic je dobil Berks 57 glasov, Foregger le 3; iz Sevnice Berks 19, Foregger 3; iz Kozjega Berks 2, a Foregger 10 glasov. Torej Kozje (nemški Drschenburg) je „nomen et omen“.

Celje. Tukaj dobil je Foregger 249, a Berks 48 glasov. V Rogatci Foregger 19, Berks 26. V Konjicah Foregger 10, Berks 26. V Šoštanjih Foregger 11, Berks 11. Skupaj: Foregger 305, Berks 261.

Torej Celje, kjer imajo uradniki nad 100 glasov in odločujejo, majoriziralo je vsa druga južno-štajerska slovenska mesta in trge, ter volilo Nemca Foreggerja. Zdaj še!

Dalje je došel sledeči telegram:

Lipnica (Leibnitz). Pri nas je dobil minister **Stremayr** 334, dr. Magg (ud „fortschrittske“ stranke) pa 336 glasov. Ponedeljek je ožja volitev. (Torej pri prvi volitvi je minister Stremayr padel! To nas Slovence prav veseli. Bog daj, da bi še v ponedeljek. Ur.)

Listnica uredništva. Pisatelj prvega članka „Rusija in Rim“, P., naj se pri nas osebno ali pismeno oglasi, resp. adresu naznani, v svojem osebnem interesu.

Tujci.

3. julija:
Pri **Stonu**: Pelatek iz Dunaja. — Pollak, Schneider iz Dunaja. — Grof Lantieri, Dietrich iz Vipave. — Tschopp iz Gradea.
Pri **Malken**: Novak iz Dunaja. — Gorup iz Reke. — Burkhard, Gutfreund iz Dunaja.
Pri **bavarskem dvoru**: Ruper iz Gradea. — Eastiano iz Trebiža.

Dunajska borza 4. julija.

znatni drž. dolg v bankovcih	66	95	kr.
znatni drž. dolg v srebru	68	60	„
zlata renta	78	30	„
1860 drž. posojilo	126	50	„
Akcije narodne banke	819	—	„
šreditne akcije	265	90	„
London	116	—	„
srebro	—	—	„
Napol.	9	22	„
O. kr. cekini	5	49	„
Državne marke	57	—	„

Adolf Eberl,
zaloga oljnatih barv, laka
in firneža, (257—16)
v Ljubljani,
na Marijnem trgu, poleg franciskanskega mostu.

Vodno moč,

15—20 konjskih močij silno, blizu katere železnice na Kranjskem, želi se kupiti. Ponudbe vpošljejo naj se z naslovom: „Vodna moč“ administraciji „Slovenskega Naroda“. (296—3)

Anaterinina voda za usta

po J. G. Popp-u,
c. kr. dvorni zdravnik za zobe
na Dunaji, Stadt, Bognergasse 2.

Boljša od vseh drugih ustnih vod kot preservativ zoper zobne in ustne bolezni, da ne grnjijo in se ne majoje zobje, ima prijeten duh in okus, kropi zobno meso, ter je izvrstno sredstvo za čiščenje zob.

Da si to priljubljeno, neutrpljivo pravico morejo preskrbeti vsi krogi, so se vpe-ljale steklenice različnih velikostij, namreč: velika steklenica po 1 gid. 40 kr., srednja po 1 gid., mala po 50 kr.

Anaterinina pasta za zobe,

za snaženje in obvarovanje zob, za odstranje-nje slabega duha in kamena na zobeh. Cena steklene puški 1 gid. 22 kr.

Popp-ova aromatična pasta za zobe, najizvrstnejše sredstvo za gojenje in obvaro-vanje notranjih ust in zob. Cena za kos 35 kr.

Rastlinski zobni prah,

čisti zobe, odpravlja zobni kamen, in povrže zob se bolj in bolj bel. Škatljica velja 63 kr.

Popp-ova plomba za zobe,

s katero si more vsakdo sam napolniti votle zobe. (37—6)

Aromatično medicinično milo iz zelišč

za olepšanje in oboljšanje polti, in skušena zoper vse nečistote na polti; v zapečatenih izvornih zavojčkih à 30 kr.

V blagovoljni pozor!

V zavarstvo proti ponarejanju se p. n. občinstvo opozoruje, da je na vratu vsake steklenice **anaterinine ustne vode bram-beno znamenje** (firma Hygea in anateri-nini izdelki) kakor je pri vsakej steklenici tudi vnanji zavitek, na katerem je dobro vidljiv vodén tisk, državni orel in firma.

Zaloge imajo v Ljubljani, vse le-karne kakor tudi gg. Ant. Krisper, Ed. Mahr, J. Karinger, F. M. Schmitt, V. Petričič, L. Pir-kear, P. Lassnik, Terček in Nekrep; v Po-stojni: J. Kupferschmidt; v Škofjeji Loki: C. Fabiani; v Kočevju: J. Braune; na Krškem: F. Böhmches; v Idriji: J. Warta; v Kranji: K. Šavnik; v Litiji: Mühlwenzel, lekar; v Metliki: Matteredjevi nasledniki; v Novem mestu: D. Rizzoli in J. Bergmann; v Radovljici: A. Roblek; v Kamniku: J. Močnik; v Črnomlju: J. Blazek; v Vipavi: A. Deperis.